

*Załącznik Nr 1 do
Uchwały Nr LVI/405/22
Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim
z dnia 25 listopada 2022 roku*

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
DLA
SOLCA KUJAWSKIEGO
NA LATA 2023-2025**

Program opracowany przez
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Solcu Kujawskim

SOLEC KUJAWSKI 2022

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. PODSTAWA PRAWNA	5
III. ORGANIZACJA POMOCY DZIECKU I RODZINIE	6
1. Gmina.....	6
2. Powiat.....	6
3. Samorząd Wojewódzki	6
IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	6
1. Świadczenia z pomocy społecznej na rzecz dzieci i rodziny	8
2. Świadczenia rodzinne.....	9
3. Świadczenie wychowawcze 500 Plus	10
5. Fundusz alimentacyjny	10
6. Stypendia szkolne.....	10
7. Środowiskowa praca socjalna	11
8. Asystenci rodziny.....	11
9. Piecza zastępcza.....	12
10. Opieka nad małym dzieckiem.....	13
11. Procedura „Niebieskie Karty”	14
V. ANALIZA SWOT - WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY SOLEC KUJAWSKI	16
VI. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I SPOŁECZNE.....	18
1. Jednym z najważniejszych zasobów w systemie wspierania rodziny jest współpraca lokalnych instytucji, wśród których są:	18
2. W związku z różnymi problemami, z jakimi borykają się mieszkańcy miasta i gminy Solec Kujawski utworzono szereg form wsparcia dla tych osób.	18
3. W Solcu Kujawskim realizowane są Programy mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny i jej ochronę.	19
VII. ZAGROŻENIA SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY	21
1. Zagrożenia instytucjonalne:.....	21
2. Zagrożenia ze strony rodziny:.....	21
VIII. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA SOLCA KUJAWSKIEGO.....	22
1. Cel główny:	22
1.1. Cel szczegółowy I.....	22
1.2. Cel szczegółowy II.....	23
1.3. Cel szczegółowy III.....	24
IX. ADRESACI PROGRAMU	25
X. REALIZATORZY PROGRAMU	25
XI. OCZEKIWANE REZULTATY	25
XII. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	26
XIII. EWALUACJA PROGRAMU	26
XIV. PODSUMOWANIE.....	27

I. WPROWADZENIE

Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania na rzecz rodziny to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmacniania więzi w całej społeczności, dlatego jest to tak istotne zadanie.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego na lata 2023 – 2025 zwany dalej Programem zawiera cele strategiczne i kierunki działań wynikające z potrzeb rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”¹.

Zmiany społeczno-polityczne i zmiany ekonomiczne, które obserwujemy w ostatnich dziesięcioleciach nie zmieniły faktu, że rodzina jest podstawową komórką życia społecznego a szczęście rodzinne jest najważniejsze. Rodzina staje się pełna, gdy pojawia się w niej dziecko, to ono sprawia, że rodzice dążą do stabilizacji, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i przyszłości nowego członka rodziny. W rodzinie dziecko zdobywa doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja sobie obowiązujące wzorce i zasady współżycia, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem. Wszystko, czego dziecko dowie się w swojej rodzinie staje się podstawą jego światopoglądu.

Rodzice, jako osoby odpowiedzialne za rodzinę nie zawsze potrafią samodzielnie radzić sobie z problemami i walczyć o rodzinę. Czują się samotni, nieudolni, mają poczucie wykluczenia i bezradności.

Skuteczna pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci

¹ Preambuła, Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 roku poz. 447 ze zm.)

oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc im może być osiągnięta poprzez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemami w rodzinie na poziomie gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny, zwany dalej Programem, jest dokumentem wyznaczającym zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, które spowodują, że dziecko opuści własną rodzinę.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego na lata 2023 – 2025 jest kontynuacją założeń i działań zawartych w poprzedniej edycji Programu, który powstał w 2019 roku i obowiązywał w latach 2020–2022. Założenia tworzonego Programu wynikają między innymi ze sprawozdań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz oceny realizacji Celu nr 1, 2 i 4 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2016-2023 (+).

II. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2020 poz. 559 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022, poz. 447 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021, poz. 2268 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021, poz. 1249).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2021, poz. 1119 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2020, poz. 2050 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin “za życiem” (Dz. U. 2020, poz. 1329).
8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2022, poz. 690 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2021, poz. 1915 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2022, poz. 615 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2022, poz. 1205 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2020 poz. 176 ze zm.).
13. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2022, poz. 2123 ze zm.).
14. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2022, poz. 1577).

III. ORGANIZACJA POMOCY DZIECKU I RODZINIE

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami.

1. Gmina

- a) Profilaktyka - wspieranie rodziny:
 - Asystent rodziny;
 - Placówki wsparcia dziennego;
 - Rodziny wspierające;
 - Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.

2. Powiat

- a) Rodzinna piecza zastępcza;
- b) Instytucjonalna piecza zastępcza;
- c) Usamodzielnienia.

3. Samorząd Wojewódzki

- a) Ośrodek adopcyjny;
- b) Interwencyjny ośrodek preadopcyjny;
- c) Regionalna placówka opiekuńczo- wychowawcza.

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo - wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim oraz uzyskane od pedagogów szkolnych soleckich szkół za rok 2021 r.

W Solcu Kujawskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku zamieszkiwało **15.629** mieszkańców. Liczba bezrobotnych w gminie na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiła **171** osób. W porównaniu z 2020 rokiem liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie spadła o 101 osób.

Ustawa o pomocy społecznej jasno definiuje pomoc społeczną. Zgodnie z art. 2.1 powyższej ustawy “Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”

Ustawa o pomocy społecznej przewiduje kilkanaście przyczyn ubiegania się świadczenia z pomocy społecznej. Na przestrzeni ostatnich lat wśród dominujących powodów korzystania z pomocy społecznej znajdują się: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie.

Tabela 1. Przyczyny trudnych sytuacji życiowych w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2021 roku w odniesieniu do roku 2020. Powody przyznawania pomocy mogą współwystępować ze sobą, wobec tego nie sumują się.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
	2020 rok		2021 rok	
Ubóstwo	186	408	182	404
Bezrobocie	93	237	88	233
Długotrwała lub ciężka choroba	244	360	245	380
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	95	372	105	387
Niepełnosprawność	171	317	179	338
Alkoholizm	37	41	34	36
Bezdomność	12	12	12	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	41	205	46	224
Przemoc w rodzinie	7	33	1	7
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	2	2
Zdarzenie losowe	2	5	3	6
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Narkomania	2	2	2	2

Analiza danych w tabeli wskazuje na niewielki spadek osób korzystających z pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, alkoholizmu, przemocy w rodzinie i bezrobocia. Wpływ na tę sytuację może mieć poprawa sytuacji materialnej rodzin w związku z wieloma programami pomocowymi rządu takimi jak: świadczenie wychowawcze 500+, „Dobry Start” (świadczenie 300+) oraz 500+ dla osób niepełnosprawnych. Z danych wynika, że w 2021 roku nastąpił wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby; bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; niepełnosprawności i potrzeby ochrony macierzyństwa. Może to być spowodowane trwającą w roku 2021 pandemią COVID-19, która znacząco wpłynęła na stan zdrowia

społeczeństwa jak i funkcjonowanie wielu rodzin, w tym rodzin z dziećmi i osób z niepełnosprawnością.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2020 r.		2021 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem, w tym:	607	1 137	601	1139
1 osoba w rodzinie	349	349	345	345
2 osoby w rodzinie	131	262	125	250
3 osoby w rodzinie	50	150	51	153
4 osoby w rodzinie	33	132	35	140
5 osób w rodzinie	29	145	29	145
6 i więcej osób w rodzinie	15	99	16	106
Rodziny z dziećmi, w tym:	125	492	130	519
z 1 dzieckiem w rodzinie	44	122	46	132
z 2 dzieci w rodzinie	43	160	42	162
z 3 dzieci w rodzinie	21	104	25	119
z 4 dzieci w rodzinie	13	76	13	77
z 5 dzieci w rodzinie	2	15	2	14
z 6 i więcej dzieci w rodzinie	2	15	2	15
Rodziny emerytów i rencistów	151	213	160	219
Rodziny ogółem, w tym:	607	1 137	601	1139

W 2021 roku minimalnie spadła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w porównaniu do roku 2020 o 0,99%. Największą grupę świadczeniobiorców stanowiły osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe, wskaźnik klientów wynosił 57,40% wszystkich gospodarstw korzystających z pomocy społecznej, w drugiej kolejności 20,80% stanowiły gospodarstwa dwuosobowe. Nieznacznie wzrosła liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej jak i potrzebujących wsparcia rodzin emerytów i rencistów. Jako jedną z przyczyn tego stanu rzeczy mogły być skutki pandemii Covid-19, która w 2021 roku powodowała wiele zachorowań, często wymagających dłuższego leczenia, przez co rodziny z dziećmi oraz rodziny emerytów i rencistów ponosiły większe wydatki.

1. Świadczenia z pomocy społecznej na rzecz dzieci i rodziny

a) **Zasiłki stałe** – wypłacono 689 świadczeń 564 rodzinom.

- b) **Zasiłki okresowe** – wypłacono 540 świadczeń 112 rodzinom. Wysokość zasiłku okresowego dla osoby samotnie gospodarującej wynosiła - 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby, w przypadku rodziny – 50% różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny. Kwota zasiłku okresowego nie mogła być niższa niż 20 zł miesięcznie.
- c) **Zasiłki celowe i w naturze (w tym specjalne zasiłki celowe)** – przyznawane były najczęściej na zakup: żywności, odzieży i obuwia, opału, leków, środków czystości oraz dofinansowania do rachunków za gaz i energię elektryczną, w uzasadnionych sytuacjach przyznawane były także z powodu zdarzenia losowego. 106 rodzin otrzymało zasiłek celowy i w naturze, w tym 3 z tytułu zdarzenia losowego. W ramach tych zasiłków wypłacano specjalne zasiłki celowe, które otrzymało 71 rodzin.
- d) **Wieloletni rządowy program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023** - zgodnie z umową zawartą z Wojewodą Kujawsko–Pomorskim pomocą objęto **472** osoby. Liczba osób objętych tą formą wsparcia w stosunku do roku poprzedniego spadła o 2,88%.

Środki wydatkowano na następujące formy pomocy:

- zakup posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach – **89** osób,
 - zakup posiłków dla dorosłych – **8** osób,
 - świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności – **457** osób.
- e) **Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi** – Specjalistycznymi usługami dla osób z zaburzeniami psychicznymi, na podstawie decyzji administracyjnych objęto **12** dzieci. Były one objęte wsparciem pedagoga lub rehabilitanta. Liczba świadczeń wyniosła **689** godzin.

W porównaniu z rokiem 2020 o 2,77% spadła liczba świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności, z jednoczesnym spadkiem o 32,58% liczby zakupionych posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach. Powodem spadku zakupionych posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach była epidemia Covid-19 i związane z nią obostrzenia nakazujące pracę zdalną dzieci i młodzieży.

2. Świadczenia rodzinne

Zadania określone ustawą o świadczeniach rodzinnych w szczególności przyznanie oraz wypłatę niżej wymienionych świadczeń.

W 2021 r. świadczeniami rodzinnymi objęto 655 rodzin:

- zasiłki i dodatki do zasiłków rodzinnych otrzymało 261 rodzin;
- świadczenia opiekuńcze otrzymało 92 rodziny;
- zasiłek pielęgnacyjny przysługujący osobie do 16 roku życia otrzymało 110 dzieci;
- zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności 145 osób;
- zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia 121 osób;
- zasiłek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 roku życia – 9 osób;

Łącznie w **2021 r.** wydano **641** decyzji administracyjne, na podstawie których wypłacono **13.788** świadczeń.

3. Świadczenie wychowawcze 500 Plus

W 2021 roku kontynuowano realizację świadczenia wychowawczego w ramach Programu „Rodzina 500 plus”. W okresie sprawozdawczym wypłacono **36.796** świadczeń wychowawczych na kwotę **18.281.911,41 zł**. Świadczenia zostały wypłacone na **6.410** dzieci wychowujących się w **2.108** rodzinach. W ramach tego świadczenia wydano **2.138** informacji.

5. Fundusz alimentacyjny

W 2021 roku pomocą w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego objęto **82** rodziny. Wypłacono **1.269** świadczenia. W sprawie funduszu alimentacyjnego wydanych zostało **136** decyzji.

6. Stypendia szkolne

Rodziny najuboższe, których dochód nie przekroczył kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej, otrzymały pomoc finansową w formie zasiłku i stypendium szkolnego, wypłacanego przez Urząd Miejski – Referat Edukacji.

W 2021 roku dla 113 uczniów przyznano stypendium szkolne, w tym:

- na okres od stycznia do czerwca stypendium szkolne przyznane zostało 53 uczniom;
- na okres od września do grudnia stypendium szkolne przyznano 60 uczniom.

7. Środowiskowa praca socjalna

Praca socjalna to działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia, w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Problemy nie powinny być rozwiązywane w oderwaniu od sytuacji rodziny. Ważne jest, by podejście do sprawy rodziny objętej pracą socjalną było systemowe, skoncentrowane na wszystkich członkach rodziny, w oparciu o całościowe i komplementarne rozwiązywanie problemów. W 2021 roku 105 rodzin objętych było pracą socjalną z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych.

8. Asystenci rodziny

W 2021 roku w Ośrodku zatrudnionych było **2** asystentów rodziny. Ośrodek pozyskał dofinansowanie kosztów wypłaty dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny aktywnie działających na rzecz rodzin w okresie pandemii COVID-19 w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2021” w formie dotacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dla 2 asystentów, którzy spełniali warunki otrzymania dodatku. Łączne dofinansowanie wyniosło **4.000,00 zł**.

W ubiegłym roku asystenci rodzinny w ramach pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej wspierali **27** rodzin, w których wychowywało się łącznie **67** dzieci.

Wśród rodzin objętych asystą rodzinną były:

- rodziny niepełne – 14;
- rodziny pełne – 8;
- konkubiny – 5.

W 2021r. współpracę z asystentem rodziny zakończyło **5** rodzin ze względu na:

- zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem rodziny z powodu zmiany miejsca zamieszkania – 3;
- zmiana miejsca zamieszkania – 1;
- osiągnięcie celów – 1.

Zobowiązanie do współpracy z asystentem rodziny Sąd orzekł w przypadku **18** rodzin.

Asystent rodziny jest osobą, która pracując regularnie z rodziną, prowadzi trening budżetowy, trening prowadzenia gospodarstwa domowego, a także trening kompetencji wychowawczych. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny charakteryzowały się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Za największy sukces pracowników socjalnych i asystentów rodziny w roku 2021 można uznać fakt powrotu 6 dzieci z pieczy zastępczej do domu rodzinnego. Systematyczna praca z rodziną, szczególnie tą, w której występują liczne dysfunkcje w wielu przypadkach pozwoliła zapobiec umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. W niektórych rodzinach zaobserwowano poprawę w codziennym funkcjonowaniu, gdzie przykładem może być wdrożenie nawyku dbania o higienę osobistą i czystość mieszkania, wdrożenie nawyku realizowania obowiązku szkolnego przez dzieci. W ramach pracy asystenta udało się zdiagnozować wiele dzieci i rozpocząć ich leczenie. Asystenci wspierali również rodziny w załatwianiu spraw urzędowych, uczyli zarządzania budżetem domowym oraz zachęcali do podjęcia aktywności zawodowej. W 2021 roku pracownicy socjalni skierowali 12 wniosków do Sądu w celu rozeznania sytuacji 25 dzieci w rodzinie. Wśród rodzin korzystających w 2021 roku ze wsparcia asystenta rodziny i/lub pracownika socjalnego 23 rodziny były objęte nadzorem kuratora.

Od pedagogów szkół z terenu Solca Kujawskiego pozyskano informację, że 29 dzieci pozbawionych było odpowiedniej opieki w rodzinie. Po dokonaniu analizy rodzin ustalono, że podane przez pedagogów szkolne dzieci, które były pozbawione odpowiedniej opieki w rodzinie, znane były pracownikom Ośrodka. Wychowywały się one w rodzinach objętych pomocą i wsparciem pracowników socjalnych w Solcu Kujawskim, którzy dokładali wszelkich starań, aby ta sytuacja uległa zmianie.

9. Piecza zastępcza

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki:

- w pierwszym roku pobytu dziecka gmina ponosi 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy zastępczej, w drugim roku ponosić będzie 30%, a w trzecim i następnych latach 50%.

Ogółem w okresie sprawozdawczym 39 dzieci (narastająco) z terenu Gminy przebywało w pieczy zastępczej, w tym:

- w placówce opiekuńczo-wychowawczej – 6 dzieci;

- w zawodowej rodzinie zastępczej – 9 dzieci;
- w spokrewnionej rodzinie zastępczej – 25 dzieci;
- w niezawodowej rodzinie zastępczej – 5 dzieci.

Pomimo pracy i wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego, inne rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, nie podjęły starań w celu powrotu dzieci do domu. Każde „wyrwanie” dziecka ze środowiska rodzinnego najtrudniejsze jest zawsze dla dziecka, dlatego pozytywną zmianą jest tendencja do umieszczania dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych oraz w spokrewnionych rodzinach zastępczych, które dają dziecku namiastkę życia rodzinnego, a czasami stają się tą prawdziwą rodziną dającą poczucie miłości i bezpieczeństwa. W roku 2021 zdecydowana większość dzieci przebywała w spokrewnionej rodzinie zastępczej co zmniejszyło traumatyczne przeżycia dzieci, które zostały odebrane rodzicom. Dzięki systematycznej pracy asystentów rodziny i pracowników socjalnych z rodzinami, w roku 2021 siedmioro dzieci powróciło z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

10. Opieka nad małym dzieckiem

W polityce społecznej kwestia opieki nad małym dzieckiem traktowana jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci skupia się przede wszystkim na obronie ich praw i wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu między innymi do oświaty, wypoczynku oraz ochrony w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Wychowaniem przedszkolnym w Gminie Solec Kujawski objęte były dzieci w wieku od 2,5 do 7 lat, natomiast do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych przyjmowane były dzieci w wieku 5 - 7 lat.

W 2021 r. do przedszkoli publicznych i oddziałów przedszkolnych uczęszczało łącznie 332 dzieci, w tym:

- 162 dzieci do Przedszkola Publicznego nr 1 „Promyczek”;
- 45 dzieci do Oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej nr 1;
- 125 dzieci do Przedszkola Publicznego „Dinuś”.

Ponadto, na terenie Gminy Solec Kujawski funkcjonowały placówki niepubliczne realizujące wychowanie przedszkolne. Łącznie do tych placówek uczęszczało 244 dzieci, w tym:

- 169 dzieci do Przedszkola Niepublicznego „Reksio”;
- 75 dzieci do Ochronki Zgromadzenia Sióstr Służebniczek BDNP Niepubliczne Przedszkole.

W celu zapewnienia opieki młodszym dzieciom, funkcjonował żłobek, przyjmujący dzieci w wieku

0-3 lata. W wyniku przeprowadzonych naborów do tego rodzaju placówki, przyjęto łącznie:

- 64 dzieci do Niepublicznego Żłobka „Kubusiowy Zakątek”.

11. Procedura „Niebieskie Karty”

Dane liczbowe dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w Solcu Kujawskim w 2021r.

- a) Liczba formularzy „Niebieskie Karty” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2021r. – 44;
- b) Liczba osób wskazanych w formularzu Niebieska Karta-A, jako osoby co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie - 43, w tym:
kobiety – 28;
mężczyźni – 9;
małoletni – 6.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” – 56.

- a) Liczba osób w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” – 133
w tym liczba dzieci – 45.

W okresie sprawozdawczym miała miejsce 1 interwencja z art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – odebranie dzieci z rodziny w związku z zagrożeniem zdrowia lub życia.

W danym okresie 2 osoby doznające przemocy w rodzinie wymagały pomocy w formie skierowania do Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy.

12. Zagrożenia społeczne dzieci i młodzieży

Dokonując diagnozy problemów społecznych dotyczących dzieci przeprowadzono także rozeznanie wśród wszystkich placówek edukacyjnych na terenie miasta Solec Kujawski. Pedagodzy i dyrektorzy szkół jako dominujący problem wymienili: cyberprzemoc oraz agresję słowną i wulgarne słownictwo dzieci i młodzieży, niską motywację u uczniów do nauki, zagrożenie stosowania używek. Natomiast ze strony rodziców – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, brak zainteresowania rodziców problemami dziecka często tłumaczona brakiem czasu. W dalszej kolejności wymieniano wagary, problemy emocjonalne dzieci, alkoholizm rodziców. Pedagodzy szkolni, podając poniższe dane opierali się na oficjalnie zgłoszonych i wykrytych przypadkach.

Tabela 3. Analiza częstotliwości występowania zagrożenia patologią wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz kryteria nieprzystosowania społecznego występujące na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski.

L.p.	Zagrożenia demoralizacją i patologią w roku szkolnym 2020/2021	Zespół Szkół	SP Nr 4	ZSOiZ
		545 uczniów	859 uczniów	257 uczniów
1	brak odpowiedniej opieki w rodzinie	12	15	2
2	nadzór kuratora sądowego	10	7	5
3	nadużywanie alkoholu w rodzinie	5	7	6
4	przemoc fizyczna wobec dzieci	-	-	-
5	konflikty rodzinne	10	-	18
6	agresja wobec innych uczniów	10	5	6
7	wandalizm	2	5	-
8	wymuszenia pieniędzy (rzeczy)	-	-	1
9	uczestnictwo w grupach nieformalnych	-	-	3
10	wagary	15	12	12
11	spożywanie alkoholu	-	4	15
12	palenie papierosów	3	10	57
13	używanie narkotyków	-	1	-

Rodzice przeżywający trudności opiekuńczo-wychowawcze, mieli możliwość skorzystania z pomocy psychologów i pedagogów pracujących w szkołach na terenie Solca Kujawskiego.

Z porad i wsparcia psychologicznego oraz pedagogicznego skorzystało ogółem 505 osób, w tym:

- w Szkole Podstawowej nr 4 – 150 uczniów oraz 42 rodziców;
- w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych – 83 uczniów oraz 26 rodziców;
- w Szkole Podstawowej nr 1– 106 uczniów oraz 98 rodziców.

V. ANALIZA SWOT - WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY SOLEC KUJAWSKI

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Solec Kujawski.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • obowiązujące strategie, programy i akty prawne dla Gminy Solec Kujawski, • poparcie działań oraz dobra współpraca z samorządem gminnym, • działalność edukacyjna i profilaktyczna wszystkich instytucji (w tym szkół) i organizacji pozarządowych pracujących na rzecz rodzin, • otwartość na wzajemną współpracę różnych podmiotów lokalnych pracujących na rzecz rodzin, • rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna, • wykształcona i doświadczona kadra pomocy społecznej i oświaty, działająca na rzecz dzieci i rodziny, • dostęp do poradnictwa specjalistycznego, • dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin, • organizowanie wypoczynku dla dzieci w czasie wakacji i ferii, • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • działalność Interdyscyplinarnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, • istnienie placówek wsparcia dziennego, • doświadczenie w realizacji programów i projektów skierowanych do rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem, • umiejętność i doświadczenie w zakresie pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych UE, • możliwość korzystania mieszkańców z Karty Dużej Rodziny, • wolontariat. 	<ul style="list-style-type: none"> • bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, • przemoc w rodzinach, • narastająca liczba uzależnień od alkoholu, Internetu, hazardu, • brak pozytywnych wzorców, • niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin, • niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, • słabo rozwinięta idea samopomocy, • brak ośrodka interwencji kryzysowej na terenie gminy, • niski poziom wykształcenia klientów, • niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych chętnych do współpracy; • wyuczona bezradność i roszczeniowość oraz uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, • ograniczone środki finansowe na realizację programu, • niski poziom świadomego rodzicielstwa, • niedostateczne środki finansowe rodzin na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, • brak rodzin wspierających, • niedostateczna wiedza mieszkańców gminy na temat form wsparcia i instytucji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, • niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • bardziej przyjazne rodzinie regulacje prawne, • szeroko pojęta edukacja rodziców, • rozbudowana współpraca pomiędzy różnymi organizacjami i instytucjami, • możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowania (np. funduszy unijnych), • rozwój wolontariatu, • możliwość pozyskiwania środków finansowych z konkursów ogłaszanych przez MRPiPS, konkursów w ramach programu wspierania jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz środków z funduszy europejskich, • skuteczna i trafna diagnoza problemów dotyczących rodziny oraz analiza dynamiki rozwoju pojawiających się problemów społecznych, • rozwój wolontariatu, • wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz dziecka i rodziny, -promocja działalności rodzin wspierających, • wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych, • system wsparcia finansowego rodzin – 500+, 300+, świadczenia rodzinne itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • trudna sytuacja finansowa, tj. niepewność i niestabilność finansowania działań, • ograniczone środki lub ich brak, • coraz bardziej skomplikowane problemy rodzin, • coraz większa skala zjawisk niepożądanych, • migracje zarobkowe, niestabilność zatrudnienia, • wzrost agresji i zachowań patologicznych wśród dzieci, • długotrwałe bezrobocie jako zjawisko narastające, • zanik więzi i tradycji rodzinnych, • niestabilność polityki społecznej państwa, częste zmiany przepisów i niespójność prawa. • zanik więzi i tradycji rodzinnych, rozpad rodziny, • zaniedbanie emocjonalne dziecka, • upadek autorytetów, • brak czasu rodziców dla dzieci, • zmiana funkcji pełnionych przez rodzinę, - niski poziom wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa, • zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, • wzrost kosztów utrzymania rodziny, • przerzucenie całkowitej odpowiedzialności za wychowanie dziecka na szkołę i/lub inne instytucje, • brak świadomości na temat groźnych dziecku niebezpieczeństw, • brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko, • pogłębiające się podziały społeczne, rozpad więzi wspólnotowych, • wypalenie zawodowe pracowników socjalnych i asystentów rodziny,

VI. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I SPOŁECZNE

1. Jednym z najważniejszych zasobów w systemie wspierania rodziny jest współpraca lokalnych instytucji, wśród których są:

- a) Urząd Miejski w Solcu Kujawskim;
- b) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- d) Komisariat Policji;
- e) Szkoła Podstawowa Nr 4;
- f) Szkoła Podstawowa Nr 1;
- g) Przedszkola publiczne i niepubliczne;
- h) Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych;
- i) Sockie Centrum Kultury;
- j) Ośrodek Sportu i Rekreacji;
- k) Przychodnia „Solmed”;
- l) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej- Przychodnia Rodzinna;
- m) Stowarzyszenie Wspierania Rodzin;
- n) Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych;
- o) Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Delfin”;
- p) Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy;
- q) Świetlica Środowiskowa.

2. W związku z różnymi problemami, z jakimi borykają się mieszkańcy miasta i gminy Solec Kujawski utworzono szereg form wsparcia dla tych osób.

- a) Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym** - którego głównym założeniem jest udzielanie osobom potrzebującym fachowych informacji na temat choroby alkoholowej oraz informacji o możliwościach i formach terapii. Duży nacisk kładzie się na motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego.
- b) Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** - udzielający niezbędnej wiedzy i informacji na temat przemocy, porad prawnych, pomocy w formułowaniu pism urzędowych. Uwzględnia również udzielanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego.
- c) Punkt Konsultacyjny ds. przeciwdziałania narkomanii** - którego celem jest prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania

narkomanii. Wsparcie to kierowane jest dla dzieci, młodzieży i dorosłych, którzy korzystać mogą z pomocy psychopedagogicznej, konsultacji i skierowania do placówki terapeutycznej.

- d) Świetlica środowiskowa** - jest to miejsce dla 15 dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, niewydolnych wychowawczo, w których mogą otrzymać wsparcie psychologiczne i pedagogiczne.
- e) Konsultacje psychiatry** – porady lekarza psychiatry dla osób potrzebujących tej formy wsparcia.
- f) Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** - zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratora sądowego oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
 - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku;
 - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
 - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach pozaszkolnego wsparcia dzieci i młodzieży od września 2021 roku w budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy w Solcu Kujawskim przy ul. Tadeusza Kościuszki 12 działa placówka wsparcia dziennego „Świetlica Środowiskowa” dla 15 dzieci z terenu gminy. Świetlica działa 5 dni w tygodniu w godzinach od 12 do 16. Celem działalności placówki jest wspieranie rodziny w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. W świetlicy opiekę i wsparcie zapewniają wychowawca i socjoterapeuta. Ponadto placówka współpracuje z wolontariuszami.

3. W Solcu Kujawskim realizowane są Programy mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny i jej ochronę.

- a) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Solec Kujawski na lata 2022-2025.**

Do zadań programu należy:

- ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu;
- ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego związanych z alkoholem, w tym ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- ograniczenie skali zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież;
- ograniczenie przypadków naruszeń prawa lub innych zakłóceń życia publicznego przez osoby będące pod wpływem alkoholu;
- ograniczenie dostępności alkoholu;
- tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programu;
- ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom;
- zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożywanego alkoholu;
- poprawa jakości działań podmiotów realizujących gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- zmniejszenie rozmiarów uszkodzeń zdrowia spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych;
- Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem substancji psychoaktywnych;
- Ograniczenie używania substancji psychoaktywnych szczególnie wśród dzieci i młodzież,;
- Monitorowanie problemów związanych z narkomanią na terenie Gminy Solec Kujawski;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych przeciwdziałania narkomanii przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, podejmowaniu zachowań ryzykownych i przemocy w rodzinie.

- b) **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2021-2025** - celem jest głównym programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz budowanie współpracy a rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Solec Kujawski.

Cele szczegółowe:

- Rozszerzenie profilaktycznej działalności informacyjno – konsultacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;

- Realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym organizowanie grup wsparcia;
- Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez szkolenia i zajęcia warsztatowe jego członków.

Program realizowany jest wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. ZAGROŻENIA SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY

1. Zagrożenia instytucjonalne:

- ograniczenia ze strony finansowej, np. brak zatrudnienia odpowiedniej liczby kadry, w tym asystentów rodziny;
- niespójność przepisów oraz ich niedostosowanie do faktycznych potrzeb;
- niewystarczająca komunikacja między różnymi służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz dzieci i rodziny;
- brak wystarczającej oferty specjalistycznych usług, np. usługi psychiatry dziecięcego, psychologa, mediacji;
- długie procedury i biurokratyzacja.

2. Zagrożenia ze strony rodziny:

- system wychowania bez zasad i wymagań;
- osłabienie wartości rodzinnych, zachwianie relacji rodzice – dzieci;
- konsumpcyjny styl życia;
- wychowanie bez wartości;
- szkodliwe wzorce;
- polaryzacja społeczeństwa –zwiększenie dystansu, pomiędzy biednymi a bogatymi;
- niskie kompetencje opiekuńczo - wychowawcze.

VIII. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA SOLCA KUJAWSKIEGO

1. Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowany na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

1.1. Cel szczegółowy I

Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej wzmocnieniu rodziny w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

L.p.	Zadania	Podmiot realizujący	Wskaźniki	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem i marginalizacją.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Instytucje ochrony zdrowia.	Liczba rodzin objętych monitoringiem i wsparciem w postaci pracy socjalnej.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne.
2	Realizacja projektów, kampanii społecznych, grup wsparcia, mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Organizacje pozarządowe. Placówki oświatowe, kulturalne i sportowe.	Liczba projektów. Liczba odbiorców /uczestników.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne,
3	Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Szkoły i przedszkola. Organizacje pozarządowe. Soleckie Centrum Kultury. Ośrodek Sportu i Rekreacji.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych. Rodzaje ofert.	2023-2025	Środki własne, Środki zewnętrzne
4	Współpraca z Sądem Rodzinnym w przypadku niepokojących sygnałów zaniechania dzieci.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Kuratorzy zawodowi i społeczni. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VI Wydział Rodzinny i Nieletnich. Szkoły.	Liczba wniosków o wgląd w sytuację dziecka. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne
5	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci.	Instytucje ochrony zdrowia. Placówki oświatowe. Organizacje pozarządowe. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba dzieci objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi. Liczba dzieci niepełnosprawnych	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne

			objętych wsparciem i pomocą instytucji.		
6	Wspieranie idei wolontariatu na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin/dzieci.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Organizacje pozarządowe.	Liczba wolontariuszy. Liczba rodzin/dzieci które otrzymały pomoc wolontariuszy.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne
7	Podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników pomagających rodzinie poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, studiach podyplomowych.	Przedstawiciele instytucji pracujących na rzecz rodzin /dzieci.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, konferencjach, warsztatach.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne

1.2. Cel szczegółowy II

Zapewnienie rodzinom przejawiającym trudności opiekuńczo-wychowawcze stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

L.p.	Zadania i działania	Podmiot realizujący	Wskaźniki	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji w ramach ustawy o pomocy społecznej.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin z dziećmi, które skorzystały z pomocy finansowej i rzeczowej.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne.
2	Objęcie dożywianiem uczniów szkół i dzieci w przedszkolach, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Placówki oświatowe.	Liczba dzieci objętych dożywianiem.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne,
3	Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, w tym liczba dzieci w tych rodzinach.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne.
4	Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Urząd Miasta i Gminy.	Kwota przeznaczona na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne,
5	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin objętych pomocą rodziny wspierającej.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne.
6	Motywowanie członków	Miejsko-Gminny Ośrodek	Liczba wniosków do	2023-2025	Środki

	rodzin do niwelowania własnych dysfunkcji i zabezpieczenie pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność).	Pomocy Społecznej. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze. Policja. Punkty Konsultacyjne przy MGOPS. Szkoły.	GKRPA o leczenie odwykowe. Liczba osób, które skorzystały z terapii, grup wsparcia, wizyty w Punkcie Konsultacyjnym. Liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi. Liczba dzieci objętych wsparciem pedagogicznym i psychologicznym.		własne, środki zewnętrzne,
7	Zapewnienie miejsc w przedszkolach i żłobkach.	Placówki oświatowe. Urząd Miasta i Gminy	Liczba miejsc. Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsca.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne.
8	Zapewnienie schronienia rodzinom/dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba prowadzonej procedury „Niebieskie Karty”. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia. Liczba dzieci odebranych z rodziny w związku z zagrożeniem zdrowia lub życia (art 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne,

1.3. Cel szczegółowy III

Podejmowanie działań organizacyjnych i finansowych na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

L.p.	Zadania	Podmiot realizujący	Wskaźniki	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Wsparcie rodziców, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej lub powróciły do rodziny biologicznej.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Powiatowe centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy. Placówki opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne.
2	Udział pracowników socjalnych w Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy.	Liczba spotkań zespołów.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne,
3	Współpraca z koordynatorami pieczy zastępczej.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy. Placówki opiek.-wychow.	Liczba wspólnie sporządzonych planów pracy z rodziną.	2023-2025	Środki własne, środki zewnętrzne,

IX. ADRESACI PROGRAMU

Niniejszy Program adresowany jest do rodzin zamieszkujących Gminę Solec Kujawski:

- a) przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubogie, doświadczające przemocy domowej i uzależnień, małoletnie matki, małoletni ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi jak również sytuacjami kryzysowymi, itp.);
- b) zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź rodzin, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska;
- c) Część działań skierowana jest również do specjalistów, przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

X. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordinowanie, organizowanie i inicjowanie działań w ramach Programu, należy do zadań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim, jednak założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego na lata 2023-2025 realizowane będą przez wszystkie instytucje, placówki i organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania i których udziałem powinno stać się budowanie spójnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

XI. OCZEKIWANE REZULTATY

Spodziewanymi rezultatami realizowanego Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego w latach 2023-2025 są:

1. poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia i pomocy;
2. stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
3. wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
4. pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania;
5. powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej;
6. konsolidacja działań różnych instytucji i organizacji, pracujących na rzecz rodziny;

7. podniesienie i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku;
8. reintegracja rodziny naturalnej.

XII. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Zadania wynikające z programu finansowane będą z następujących źródeł:

1. Budżet gminy:
 - a) zaplanowane na dany rok budżetowy;
 - b) pochodzące z opłat za zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. Małpki).
2. środki budżetu Państwa (w tym z rządowych programów).
3. inne środki (w tym z Unii Europejskiej).
4. środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe.

XIII. EWALUACJA PROGRAMU

1. Gminny Program Wspierania Rodziny w Solcu Kujawskim na lata 2023-2025 będzie podlegał ocenie. Zostanie ona dokonana w czasie jego realizacji, jak również tuż po zakończeniu. Celem ewaluacji jest wskazanie sukcesów i pozytywnych zmian osiągniętych dzięki wprowadzeniu Programu, jak również refleksja nad tymi jego aspektami, które w przyszłości będą wymagały większej uwagi i modyfikacji. Proces analizy jakości zaproponowanego programu będzie źródłem niezbędnych informacji i praktycznych wskazówek, które posłużą do udoskonalania działań w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną w Solcu Kujawskim.
2. W terminie do 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.
3. Ewaluacja będzie opierać się na analizie osiągniętych wskaźników realizacji zadań i określi:
 - a) poziom skuteczności i pożyteczności przyjętego Programu w systemie wspierania rodziny;
 - b) stopień realizacji celu głównego oraz złożonych celów szczegółowych na poszczególnych etapach programu;
 - c) przydatność oraz jakość metod i strategii zastosowanych w realizacji poszczególnych celów programu;

- d) stopień zaangażowania i nakładów zainwestowanych przez poszczególnych realizatorów zadań i ich współpracowników.

XIV. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego na lata 2023-2025 zawiera najważniejsze cele i kierunki pracy z rodzinami. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji pozwolić rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Mają również pomóc zatrzymać dziecko w jego rodzinie naturalnej lub umożliwić powrót do niej w przypadku czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do pomocy rodzinie przy założeniu współpracy i współdziałania ze strony tych rodzin. Rodziny będą mogły liczyć na wsparcie pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów i psychologów szkolnych jak i innych specjalistów do pracy z rodziną. Osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze będzie zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany zaistniałej sytuacji i przezwyciężenia trudności oraz zaangażowania w proces tworzenia środowiska umożliwiającego dziecku prawidłowy rozwój.

Spis tabel:

Tabela 1. Przyczyny trudnych sytuacji życiowych w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2021 roku w odniesieniu do roku 2020. Powody przyznawania pomocy mogą współwystępować ze sobą, wobec tego nie sumują się.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Tabela 3. Analiza częstotliwości występowania zagrożenia patologią wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz kryteria nieprzystosowania społecznego występujące na terenie Miasta i Gminy Solec Kujawski.